

HOE EVOLUEERDEN ONZE
PROVINCIES SINDS DE VORIGE
VERKIEZINGEN QUA
TEWERKSTELLING?

Stijn Baert

Professor arbeidseconomie

26 augustus 2024

1. OPMERKELIJKE BEVINDINGEN

1. Vlaams-Brabant maakte een enorme duik in de rankings der provincies naar arbeidsmarktprestaties sinds de vorige verkiezingen.
 - **In 2018, het jaar van de vorige provincieraadsverkiezingen, kende Vlaams-Brabant nog de hoogste werkzaamheidsgraad op West-Vlaanderen na. Nu doet de provincie het wat dat betreft slechter dan alle andere Vlaamse provincies én dan Waals-Brabant.**
 - Vlaams-Brabant is de **enige Vlaamse provincie waar de werkzaamheidsgraad daalde**. Onder de Waalse provincies kent enkel Luxemburg een daling.
 - De achteruitgang van Vlaams-Brabant lijkt meer te maken te hebben met de aanbodzijde dan met de vraagzijde van de arbeidsmarkt. Dat wil zeggen: meer met inactiviteit (personen die noch werken noch werk zoeken) dan met werkloosheid (personen zonder baan die er een zoeken). Inderdaad, Vlaams-Brabant is de **enige Vlaamse provincie waar het aantal inactieven steeg**. Wie actief was (“bereid om te werken”), zag zijn kansen op een baan niet afnemen: het percentage werklozen daalde nog licht in Vlaams-Brabant.
 - De provincie is ook de enige waar het aantal 25- tot 64-jarigen zonder diploma secundair onderwijs steeg (en het aantal met een diploma hoger onderwijs steeg er het minste van alle Belgische provincies). De samenstelling van de aanbodzijde van de arbeidsmarkt werkt dus ook (minstens in dat opzicht) minder gunstig.
 - In het bijzonder is het percentage werkende vrouwen in Vlaams-Brabant erg gedaald. Dat is opmerkelijk aangezien de andere provincies hun stijgende werkzaamheidsgraad net ontlenen aan een stijgende werkzaamheid onder vrouwen. **1 op 4 vrouwen tussen de 25 en 64 in Vlaams-Brabant is noch aan het werk, noch op zoek naar een baan in Vlaams-Brabant.**
2. West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen scoren zowel op werkzaamheid, werkloosheid als inactiviteit het beste.
 - Met 82,0% werkenden onder de 25- tot 64-jarigen is **West-Vlaanderen de provincie met de hoogste werkzaamheidsgraad**. Dat was ook in 2018 zo. In vergelijking met de afgelopen jaren heeft West-Vlaanderen echter **terug Oost-Vlaanderen voorbijgestoken**.
 - Dit kan verklaard worden door een zeer lage inactiviteit in West-Vlaanderen. Slechts 16,3% van alle 25- tot 64-jarigen is er noch aan het werk, noch op zoek naar een baan. Het laagste percentage van alle provincies.
 - Oost-Vlaanderen kent net als in 2018 de allerlaagste werkloosheid. **Minder dan 1 op 50 Oost-Vlamingen tussen de 25 en 64 jaar is werkloos**. Dat wil zeggen: niet aan het werk maar wel op zoek naar een baan en daarvoor een werkloosheidsuitkering genietende.
 - Dit kan gelinkt worden aan het hoge opleidingsniveau in Oost-Vlaanderen. Op Vlaams-Brabant en Waals-Brabant, de twee andere provincies met grote

universiteiten, na, heeft geen enkele provincie zoveel inwoners met een diploma hoger onderwijs. West-Vlaanderen doet het wat dat betreft beduidend minder goed.

- **Oost-Vlaanderen kent het hoogste percentage werkende mannen, West-Vlaanderen kent het hoogste percentage werkende vrouwen.** Bij de vorige provincieraadsverkiezingen was het percentage werkende mannen nog hoger in West-Vlaanderen.

3. Van alle Vlaamse provincies maakte Limburg de mooiste vooruitgang sinds de vorige provincieraadsverkiezingen.

- De werkzaamheidsgraad steeg in Limburg van 74,5% in 2018 tot 78,3% in 2023, met 3,8 procentpunt dus. Op Belgisch niveau doet enkel Waals-Brabant nog (iets) beter. De provincie stijgt zo van een 7^e plaats onder de Belgische provincies naar een 5^e plaats.
- De cijfers die Limburg laat optekenen qua opleidingsniveau zijn ook gunstig geëvalueerd. Het aantal 25- tot 64-jarigen zonder diploma secundair onderwijs is nu na Waals-Brabant het laagste van heel België. Ook steeg in geen enkele provincie het aantal 25- tot 64-jarigen met een diploma hoger onderwijs zo sterk als in Limburg.
- Op lange termijn beschouwd, kromp de achterstand van Limburg op de best presterende provincie van 9,6 procentpunt (achterstand op Vlaams-Brabant) in 2000 tot 3,7 procentpunt (achterstand op West-Vlaanderen) in 2023.

4. Ook in Antwerpen staan alle indicatoren op groen: sinds de vorige provincieraadsverkiezingen is er een hogere werkzaamheidsgraad, met zowel minder werklozen als minder inactieven, een daling van het aantal 25- tot 64-jarigen zonder diploma secundair onderwijs en een stijging van degenen met een diploma hoger onderwijs.

- In vergelijking met de andere provincies maakt Antwerpen een grote winst inzake personen op actieve leeftijd met een diploma secundair onderwijs.

5. De taalgrens is en blijft een grens inzake werkloosheid: in alle Vlaamse provincies is het percentage uitkeringsgerechtigde werkzoekenden onder de 25- tot 64-jarigen lager dan in om het even welke Waalse provincie.

- Dit was ook bij de laatste provincieraadsverkiezingen, in 2018 zo. Geen enkele Waalse provincie is er sindsdien in geslaagd over de slechtst scorende Vlaamse provincies (Antwerpen en Vlaams-Brabant) te wippen.
- **Ondanks de vele vacatures – zowel Vlaanderen, Brussel als Wallonië zitten boven het Europese gemiddelde qua job-vacature-ratio – bleef het percentage werkzoekenden in Henegouwen ongewijzigd, rond de 6%.**
- Het percentage werkzoekenden in Henegouwen blijft daarmee meer dan 3 keer zo hoog als in Oost-Vlaanderen.

6. Qua inactiviteit (mensen die geen werk hebben, maar er ook geen zoeken) is het beeld gemengd, met Waals-Brabant dat het beter doet dan drie van de vijf Vlaamse provincies.

- In Namen, Luik en Henegouwen is en blijft 1 op 4 personen (of meer) van iedereen tussen de 25 en 64 jaar inactief.

- De achterstand van Luxemburg op Waals-Brabant werd sinds de vorige provincieraadsverkiezingen een stuk groter.

In welke mate zijn de provincies verantwoordelijk voor tewerkstelling?

Ons arbeidsmarktbeleid wordt op verschillende niveaus uitgeoefend, in enge en brede zin.

Op het federale niveau bevinden zich hefboomen als de belastingen op arbeid, de loonvorming, de pensioenen, de ziekteverzekering en de werkloosheidsuitkeringen; op het gewestelijke niveau bevindt zich onder andere de bevoegdheid van de activering van werkzoekenden (via de VDAB in Vlaanderen); op het gemeentelijke niveau kan men leefloners activeren. Het provinciale niveau heeft als cruciale bevoegdheid het coördineren van dit (gemeentelijke) beleid rond werk en kan daarbij ook eigen initiatieven nemen.

Daarnaast oefenen deze verschillende niveaus ook bevoegdheden uit met een sterke impact op tewerkstelling, de bevoegdheid economie in het bijzonder. Een beter draaiende economie levert meer banen op. Elke provincie heeft een gedeputeerde voor economie. Ook inzake onderwijs ondernemen de provincies (flankerende) acties.

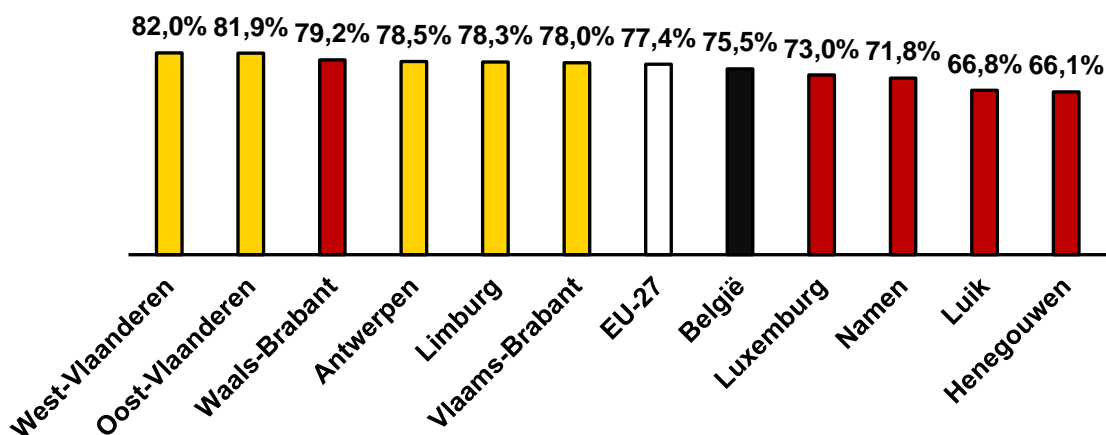
2. CIJFERS

2.1. EVOLUTIE AANTAL WERKENDEN IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % werkenden onder de 25- tot 64-jarigen					
Ranking			2023	2018	
1	=	West-Vlaanderen	82,0%	79,6%	+2,4pp
2	▲	Oost-Vlaanderen	81,9%	78,6%	+3,3pp
3	▲▲	Waals-Brabant	79,2%	75,1%	+4,1pp
4	=	Antwerpen	78,5%	75,5%	+3,0pp
5	▲▲	Limburg	78,3%	74,5%	+3,8pp
6	▼▼▼▼	Vlaams-Brabant	78,0%	79,5%	-1,5pp
7	▼	Luxemburg	73,0%	74,8%	-1,8pp
8	=	Namen	71,8%	70,4%	+1,4pp
9	=	Luik	66,8%	66,2%	+0,6pp
10	=	Henegouwen	66,1%	63,4%	+2,7pp

De ▲/▼-symbolen na de plaats in de ranking geven aan hoeveel plaatsen de provincie steeg/daalde in de ranking sinds 2018. Het cijfer in kleur in de laatste kolom maakt het verschil (in procentpunten; pp) tussen het cijfer in 2023 en dat in 2018.

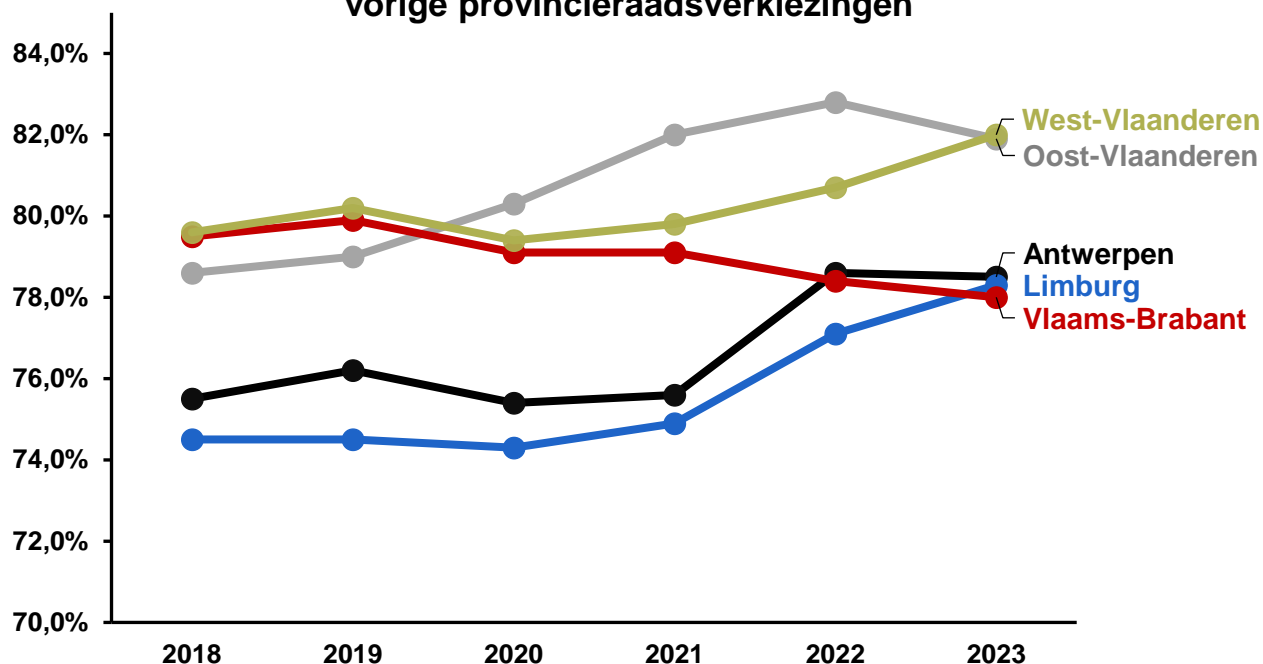
% werkenden onder de 25- tot 64-jarigen (2023)

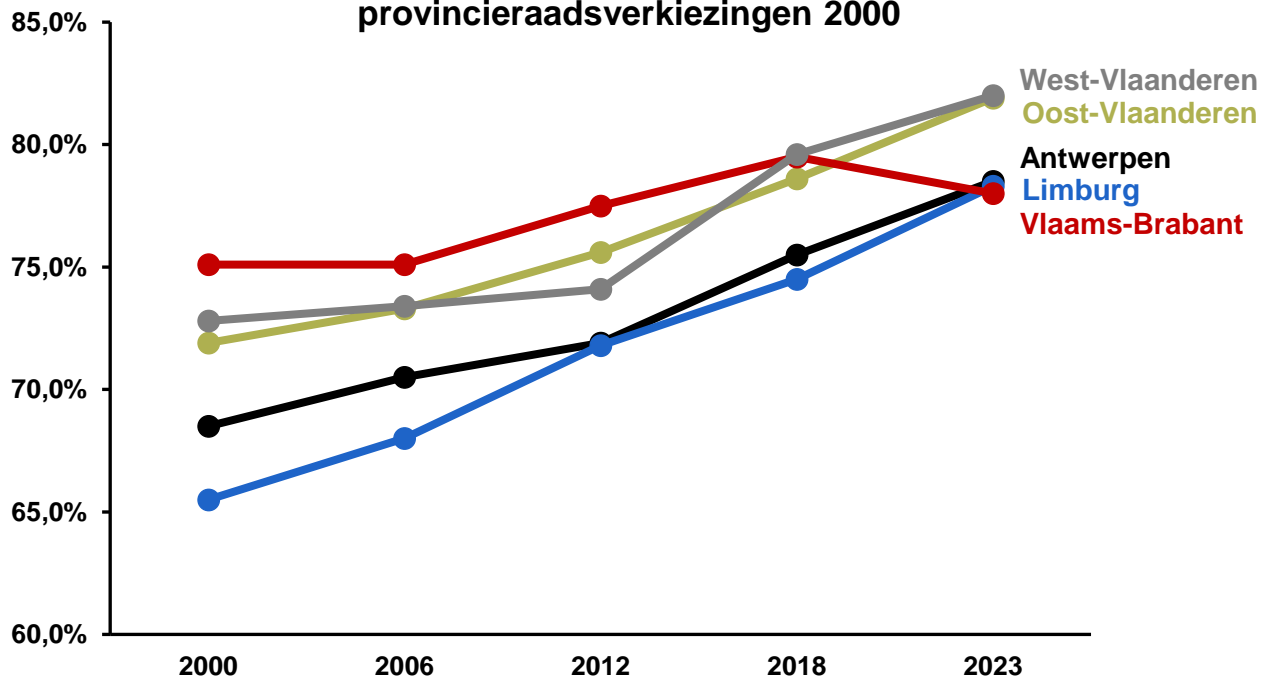
Opmerkingen.

- De achteruitgang voor Vlaams-Brabant gebeurde gestaag. Dat wil zeggen: op een kleine vooruitgang in 2019 na, toen alle provincies vooruitgingen (Limburg bleef gelijk), werd de werkzaamheidsgraad elk jaar slechter. De evolutie kan dus niet (louter) gelinkt worden aan de licht andere definities die Eurostat sinds 2021 hanteert (zie Sectie 3).
- De minder gunstige evolutie voor Vlaams-Brabant viel, in mindere mate, ook al tussen 2000 en 2018 op te merken.

Evolutie % werkenden onder de 25- tot 64-jarigen sinds vorige provincieraadsverkiezingen

Evolutie % werkenden onder de 25- tot 64-jarigen sinds provincieraadsverkiezingen 2000

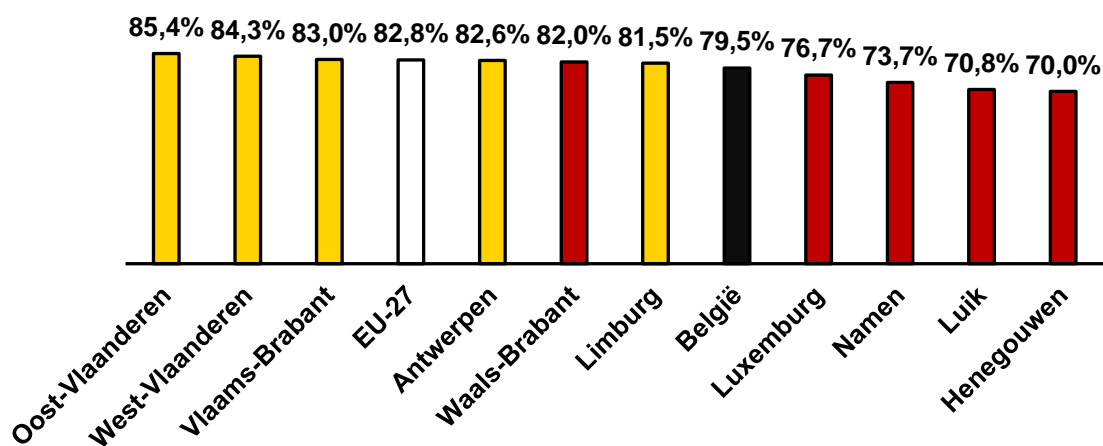
Opmerkingen.

- Je ziet in de eerste figuur mooi hoe we bij de vorige provincieraadsverkiezingen nog spraken over 3 beter presterende Vlaamse provincies (West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant) en 2 mindere (Antwerpen en Limburg). Ondertussen voegde Vlaams-Brabant zich bij de minder presterende provincies. Drie plus twee werd twee plus drie.
- In de tweede figuur valt de gestage inhaalbeweging van Limburg op. Het gat op de best presterende provincie kromp van 9,6 procentpunt (achterstand op Vlaams-Brabant) in 2000 tot 3,7 procentpunt (achterstand op West-Vlaanderen) in 2023.

2.2. EVOLUTIE AANTAL WERKENDE MANNEN IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % werkenden onder de 25- tot 64-jarige mannen					
Ranking			2023	2018	
1	▲	Oost-Vlaanderen	85,4%	82,2%	+3,2pp
2	▼	West-Vlaanderen	84,3%	83,6%	+0,7pp
3	▼	Vlaams-Brabant	83,0%	82,2%	+0,8pp
4	=	Antwerpen	82,6%	80,5%	+2,1pp
5	▲▲	Waals-Brabant	82,0%	77,2%	+4,8pp
6	=	Limburg	81,5%	78,3%	+3,2pp
7	▼▼	Luxemburg	76,7%	80,1%	-3,4pp
8	=	Namen	73,7%	74,1%	-0,4pp
9	=	Luik	70,8%	71,4%	-0,6pp
10	=	Henegouwen	70,0%	69,2%	+0,8pp

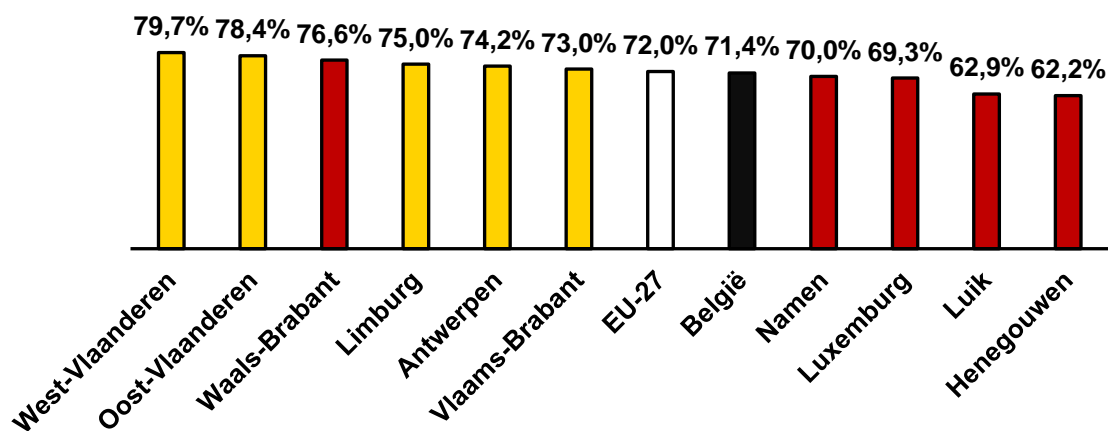
% werkenden onder de 25- tot 64-jarige mannen (2023)

2.3. EVOLUTIE AANTAL WERKENDE VROUWEN IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % werkenden onder de 25- tot 64-jarige vrouwen					
Ranking			2023	2018	
1	▲	West-Vlaanderen	79,7%	75,6%	+4,1pp
2	▲	Oost-Vlaanderen	78,4%	74,9%	+3,5pp
3	▲	Waals-Brabant	76,6%	73,0%	+3,6pp
4	▲	Limburg	75,0%	70,6%	+4,4pp
5	▲	Antwerpen	74,2%	70,4%	+3,8pp
6	▼▼▼▼▼	Vlaams-Brabant	73,0%	76,8%	-3,8pp
7	▲	Namen	70,0%	66,7%	+3,3pp
8	▼	Luxemburg	69,3%	69,3%	0,0pp
9	=	Luik	62,9%	61,1%	+1,8pp
10	=	Henegouwen	62,2%	57,7%	+4,5pp

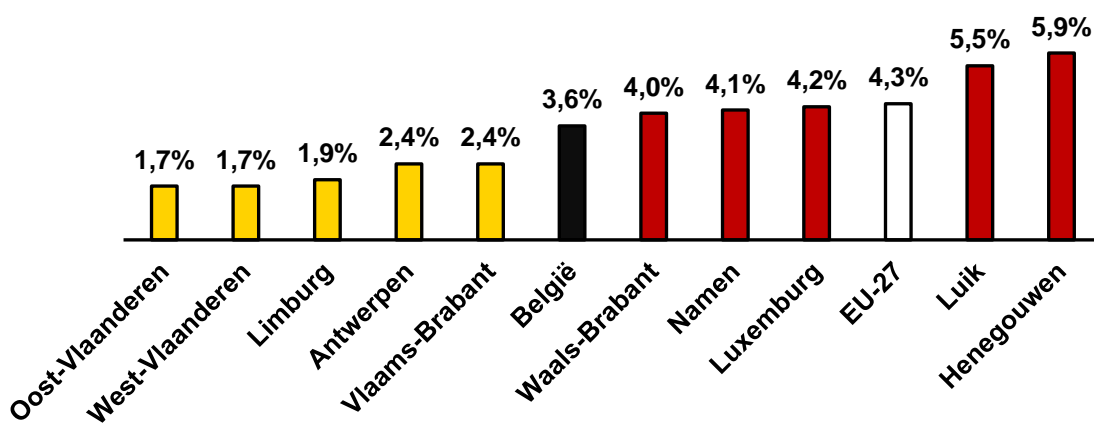
% werkenden onder de 25- tot 64-jarige vrouwen (2023)

2.4. EVOLUTIE AANTAL WERKLOZEN IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % werklozen onder de 25- tot 64-jarigen					
Ranking			2023	2018	
1	=	Oost-Vlaanderen	1,7%	1,6%	+0,1pp
2	=	West-Vlaanderen	1,7%	1,7%	+0,0pp
3	=	Limburg	1,9%	2,3%	-0,4pp
4	▲	Antwerpen	2,4%	2,8%	-0,4pp
	=	Vlaams-Brabant	2,4%	2,6%	-0,2pp
6	▲	Waals-Brabant	4,0%	4,9%	-0,9pp
7	▲▲	Namen	4,1%	5,7%	-1,6pp
8	▼▼	Luxemburg	4,2%	3,8%	+0,4pp
9	▼	Luik	5,5%	5,1%	+0,4pp
10	=	Henegouwen	5,9%	6,0%	-0,1pp

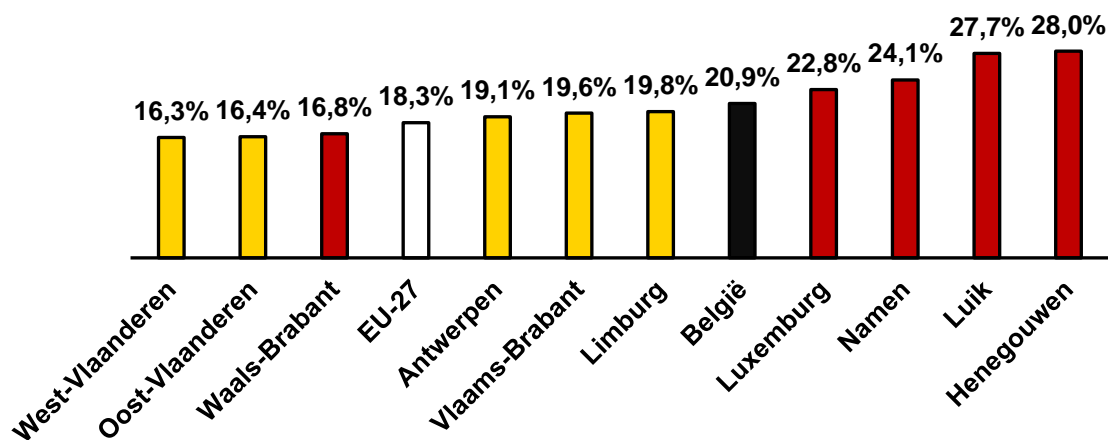
% werklozen onder de 25- tot 64-jarigen (2023)

2.5. EVOLUTIE AANTAL INACTIEVEN IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % inactieven onder de 25- tot 64-jarigen					
Ranking			2023	2018	
1	▲	West-Vlaanderen	16,3%	18,7%	-2,4pp
2	▲	Oost-Vlaanderen	16,4%	19,8%	-3,4pp
3	▲	Waals-Brabant	16,8%	20,0%	-3,2pp
4	▲▲	Antwerpen	19,1%	21,7%	-2,6pp
5	▼▼▼▼	Vlaams-Brabant	19,6%	17,9%	+1,7pp
6	▲	Limburg	19,8%	23,2%	-3,4pp
7	▼▼	Luxemburg	22,8%	21,4%	+1,4pp
8	=	Namen	24,1%	23,9%	+0,2pp
9	=	Luik	27,7%	28,7%	-1,0pp
10	=	Henegouwen	28,0%	30,6%	-2,6pp

% inactieven onder de 25- tot 64-jarigen (2023)

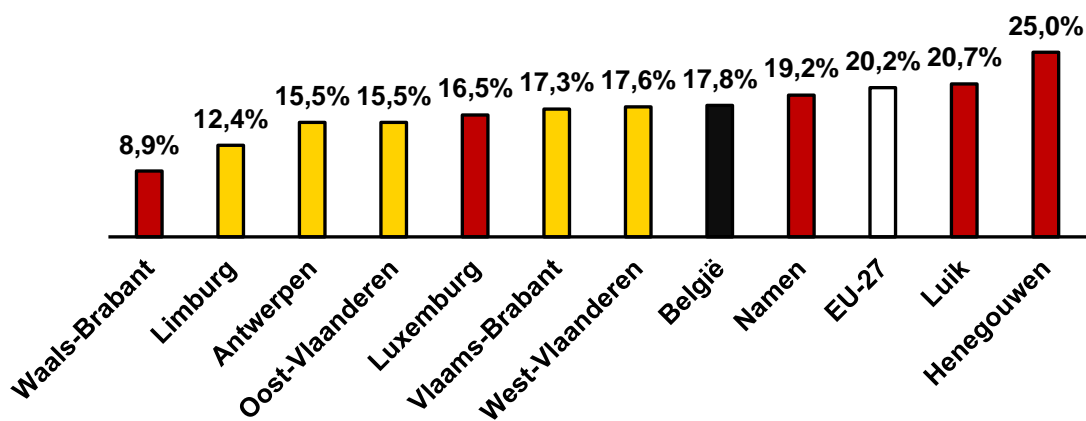

2.6. EVOLUTIE PERCENTAGE ZONDER DIPLOMA SECUNDAIR ONDERWIJS IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % zonder diploma onder de 25- tot 64-jarigen

Ranking			2023	2018	
1	=	Waals-Brabant	8,9%	12,3%	-3,4pp
2	▲▲▲	Limburg	12,4%	20,0%	-7,6pp
3	▲▲▲▲	Antwerpen	15,5%	20,5%	-5,0pp
	=	Oost-Vlaanderen	15,5%	18,9%	-3,4pp
5	▼	Luxemburg	16,5%	19,8%	-3,3pp
6	▼▼▼▼	Vlaams-Brabant	17,3%	14,6%	+2,7pp
7	▼	West-Vlaanderen	17,6%	20,1%	-2,5pp
8	=	Namen	19,2%	21,3%	-2,1pp
9	▲	Luik	20,7%	28,7%	-8,0pp
10	▼	Henegouwen	25,0%	28,5%	-3,5pp

% zonder diploma secundair onderwijs onder de 25- tot 64-jarigen (2023)

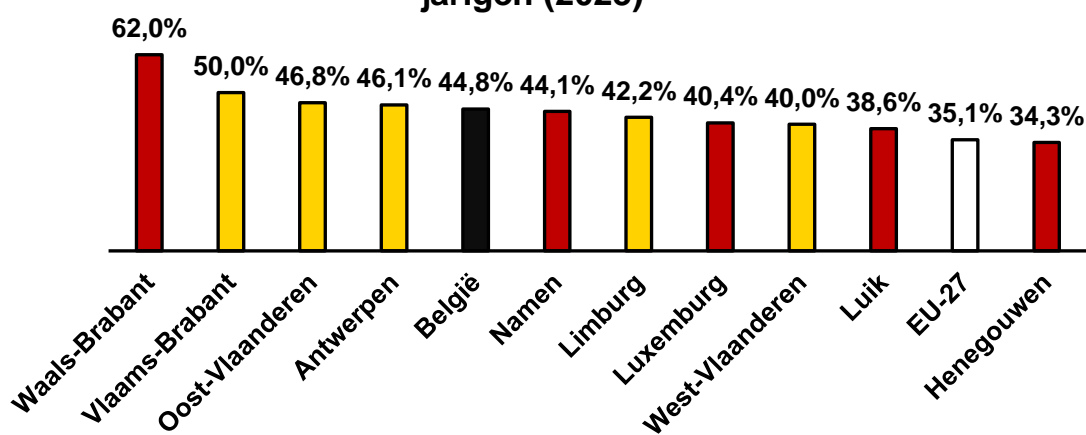

2.7. EVOLUTIE PERCENTAGE ZONDER DIPLOMA HOGER ONDERWIJS IN DE PROVINCIES SINDS VORIGE VERKIEZINGEN

Evolutie % met diploma hoger onderwijs onder de 25- tot 64-jarigen

Ranking			2023	2018	
1	=	Waals-Brabant	62,0%	58,4%	+3,6pp
2	=	Vlaams-Brabant	50,0%	48,7%	+1,3pp
3	=	Oost-Vlaanderen	46,8%	42,8%	+4,0pp
4	=	Antwerpen	46,1%	40,0%	+6,1pp
5	=	Namen	44,1%	39,2%	+4,9pp
6	▲▲▲	Limburg	42,2%	35,8%	+6,4pp
7	▼	Luxemburg	40,4%	38,8%	+1,6pp
8	▼	West-Vlaanderen	40,0%	37,3%	+2,7pp
9	▼	Luik	38,6%	35,9%	+2,7pp
10	=	Henegouwen	34,3%	31,4%	+2,9pp

% met diploma tertiair onderwijs onder de 25- tot 64-jarigen (2023)

3. CONTEXT EN AANPAK

1. In een ophefmakende Policy Brief bespraken we in mei met UGent @ Work de evolutie van de werkzaamheidsgraad sinds de vorige federale en gewestelijke verkiezingen in België, als geheel en op gewestelijk niveau, in vergelijking met de andere Europese landen, op basis van jaarcijfers voor 2023.
2. Recent gaf Eurostat ook gegevens vrij die toelaten gelijkaardige berekeningen te maken voor 2023 op provinciaal niveau.
 - In dit document wordt niet ingegaan op het Brussels Gewest, aangezien dit geen provincies kent. Een vergelijking tussen de Belgische gewesten kan gevonden worden in de voornoemde Policy Brief.
3. De berekening van de provinciale cijfers voor werkzaamheid, werkloosheid en inactiviteit stemt overeen met die in mijn IJsberg-studie, zoals gepubliceerd in vakblad Economic Analysis and Policy.
 - Dat wetenschappelijk artikel beklemtoont hoe landen vele decennia hebben gefocust op de werkloosheidsgraad als indicator van hun arbeidsmarktperformantie (“topje van de ijsberg”), zodat het beleid veel te weinig afgestemd was op de inactieven, i.e. een vele grotere groep aan niet-werkenden (“latente ijsmassa onder water”).
 - Met het gebruik van het woord “inactieven” wordt de internationale wetenschappelijke literatuur gevolgd. Dit neemt natuurlijk niet weg dat deze personen vaak actief zijn buiten de reguliere arbeidsmarkt, als huisman of huisvrouw of als vrijwilliger.
 - De inhoud van deze studie kan ook bekeken worden via een Engelstalige animatievideo of een Nederlandstalige video waarin ik zelf de indicatoren toelicht.
 - Deze methodologie werd ook gevolgd in de voornoemde Policy Brief.
4. De grafieken geven eigen berekeningen weer op basis van recent vrijgegeven Eurostat-gegevens (reeksen lfst_r_lfe2emprr, lfst_r_lfp2actrr en edat_lfse_04). Deze Eurostat-gegevens zijn, voor wat de Belgische cijfers betreft, gebaseerd op de Enquête naar ArbeidsKrachten (EAK) van Statbel, het Belgische statistiekbureau.
5. De keuze om te focussen op de **25- tot 64-jarigen** (en niet de 20- tot 64-jarigen die ook vaak gebruikt worden als rekruteringsbevolking) werd gemaakt om de vertekening door een verschillend aantal studenten in de verschillende provincies te beperken.
 - De werkzaamheidsgraad onder de 25- tot 64-jarigen lag voor België voor 2023 met 75,5% meer dan drie procentpunt boven die onder de 20- tot 64-jarigen (i.e. 72,1%).
 - Dit impliceert dat een afweging van onderstaande cijfers tegen de doelstelling van 80% werkzaamheidsgraad tegen 2030 van de vorige federale regering niet zomaar gemaakt kan worden.
6. In de figuren worden de 25- tot 64-jarigen opgedeeld naar hun werkzaamheidsstatus: werkend, werkloos (i.e. niet-werkend werkzoekend) en inactief (i.e. niet-werkend niet-werkzoekend).

- Het percentage werkenden stemt overeen met de vaak gebruikte werkzaamheidsgraad:

$$- \% \text{werkenden}_{25-64} = \frac{\# \text{werkenden}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\# \text{werkenden}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}}.$$

- Het percentage werklozen stemt evenwel niet overeen met de gekende werkloosheidsgraad. Die laatste geeft immers het percentage werklozen binnen de werkenden en werklozen weer en niet het percentage werklozen binnen de volledige rekruteringsbevolking (met ook de inactieven).

$$- \% \text{werklozen}_{25-64} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}}.$$

$$- \text{werkloosheidsgraad}_{25-64} = \frac{\# \text{werklozen}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64}}.$$

- Het percentage inactieven is dan de restfractie van de 25- tot 64-jarigen.

$$- \% \text{inactieven}_{25-64} = \frac{\# \text{inactieven}_{25-64}}{\text{bevolking}_{25-64}} = \frac{\text{bevolking}_{25-64} - \# \text{werkenden}_{25-64} - \# \text{werklozen}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}}.$$

- De **percentages werkenden, werkzoekenden en inactieven sommeren dus altijd tot 100%**. Vandaar de terminologie “ijsbergdecompositie”.

$$- \% \text{werkenden}_{25-64} + \% \text{werklozen}_{25-64} + \% \text{inactieven}_{25-64} = \frac{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}}{\# \text{werkenden}_{25-64} + \# \text{werklozen}_{25-64} + \# \text{inactieven}_{25-64}} = 1 = 100\%$$

7. Net zoals dat het geval is bij pakweg peilingen van stemgedrag, zijn de Eurostat-statistieken gebaseerd op representatieve stalen van burgers.

- Dat wil zeggen dat er een foutenmarge op deze statistieken zit.
- Bovendien hanteert Eurostat sinds 2021 [licht andere definities inzake werkzaamheid en werkloosheid](#).
- De rankings der provincies zijn dus relevant, maar mogen niet absoluut geïnterpreteerd worden. Voor alle bevindingen vermeld onder Sectie 1 werd nagegaan of deze niet teruggebracht konden worden tot een discontinuïteit in 2021.